

דבר תורה לפרשת השבוע
פרשת בא: התחדשות וקביעות - בין קידוש החודש לתפילין
הרב גור גלון
ישיבת הר ברכה

פרשת "בוא" היא הפרשה שבה יצאנו ממצרים. כפי שאומרת התורה: **"וַיְהִי בַעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה יֵצְאוּ כָּל צְבָאוֹת ה' מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"**. אחרי מאבק קשה, רווי סבל ומתחים, אחרי שנים של עבדות - יוצאים בני ישראל לגאולה.

זוהי הפרשה הראשונה שבה עם ישראל מקבל מצוות. המצווה הראשונה היא קידוש החודש: **"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים"**. המצווה האחרונה המופיעה בפרשה היא הנחת תפילין: **"וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֶת בֵּין עֵינֶיךָ"**.

שתי המצוות האלו מייצגות שני כוחות הופכיים ומשלימים בנפש: היכולת להתחדש כל הזמן, והצורך בחיבור קבוע ויציב.

מצוות קידוש החודש - ההתחדשות המתמדת

קידוש החודש מייצג את הדינמיות וההתקדמות. הזמן אינו רצף אחיד ושגרתי; הוא תלוי ביכולת התנועה שלנו ובאמונה בעתיד. החידוש של הלבנה הוא סמל ליכולת של האדם והעולם להתחיל בכל פעם מחדש.

כפי שאנו אומרים בברכת הלבנה:

"וְלִלְכָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֹרַת תְּפִאֲרַת לְעַמּוּסִי בָטָן, שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ."

לפעמים נדמה שהכל אבוד ושהמציאות תישאר בקלקולה. בני ישראל במצרים חשו ייאוש עמוק, אך הם נדרשו להאמין שהקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית. הלבנה מזכירה לנו שגם כשחשוך, האור עומד לחזור.

הכוח להתחדש מגיע מהיכולת להתרומם מעל המציאות הרגילה ולינוק חיים מ"מעין הנעורים" של הבריאה. זהו כישרון ישראלי מיוחד - לא להשתעבד לשום דבר מלבד לקב"ה שהוא אין סוף, מקור ההתחדשות האינסופית.

קידוש הלבנה הוא גילוי שכינה ממש. חז"ל מתארים את השמחה והרוממות שבמצווה זו:

"כָּל הַמְּבַרֵךְ עַל הַחֹדֶשׁ בְּזִמְנוֹ - כְּאִלוּ מְקַבֵּל פָּנֵי שְׂכִינָה... אֶלְמָלָא לֹא זָכוּ יִשְׂרָאֵל אֲלָא לְהִקְבִּיל פָּנֵי אֲבִיהֶן שְׁבַשְׁמִים כָּל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ - דִּין".

יש חשיבות עצומה להתחדשות והצמיחה, זו מטרתנו בעולם, **קרל רוג'רס** (מאבות הפסיכולוגיה ההומניסטית): **"הַחַיִּים הַטּוֹבִים הֵם תְּהִלָּה, לֹא מִצַּב שֶׁל הוֹיָה. הֵם כּוֹון, לֹא יַעַד"**.

מצוות התפילין - הקשר הקבוע

לעומת הלבנה המשתנה, התפילין מעידות על הקשר הקבוע והיציב. כפי שכותב בעל ה"לבוש":

"דָּהָא סֵתָם כְּתוּב וְקִשְׁרָתָם אֲתָם" - מִשְׁמַע קִשְׁרָה תְּמִידִית".

הגמרא מספרת שגם הקב"ה מניח תפילין, ובהן כתוב השבח לעם ישראל:

"וּמִי כַעֲמָךְ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ".

הקשר המיוחד הזה אינו תלוי בדבר. גם ברגעים של שפל או חטא, כמו חטא העגל, התפילין מלמדות שישנו קשר מהותי בין הקב"ה לעמו שלא ניתן לניתוק. זהו העוגן הקבוע שמאפשר לנו את חופש התנועה.

יש ערך גדול לעוגנים והקביעות בחיינו, כמו שכתב **סטיבן קובי** (מחבר "שבעת ההרגלים של אנשים אפקטיביים במיוחד"): **"אם אין לאדם לבה בלתי משתנה, הוא לא יוכל לעמוד בשנוי. היכלות להסתגל לשנוי מתבססת על תחושה בלתי משתנה של מי אתה, ומה הערכים שלך"**. דווקא הדברים הקבועים בחיינו הם אלה שמעידים ומגדירים מי אנחנו כמו שכתב **ג'יימס קליר** (מחבר "הרגלים אטומיים"): **"התמדה בהרגלים קטנים היא הבסיס לשנוי גדול. הזהות שלך נובעת מההרגלים שלך; כל פעלה שאתה עושה היא 'הצבעה' על סוג האדם שאתה רוצה להיות"**.

החידוש מתוך הקביעות

החידוש חייב לצמוח מתוך בסיס יציב, והקביעות זקוקה להתחדשות כדי להישאר חיה. הרב קוק מבאר ששתי ההופעות הללו נחוצות לרוח האדם:

"חידוש הזמן מחדש הרוח באדם... ישנה הופעת קדש קבועה ומסדורת השומרת את תפקידה... זאת היא קדשת השבת, הארה של הצד הנצחי והקבוע".

התורה ניתנה בשבת, שהיא קבועה וקיימת. אבל למדבר סיני הגענו בראש חודש - יום ההתחדשות.

השילוב הזה הוא סוד הקיום שלנו.

יש ערכים ואמונות קבועות, ודרכי הופעה מתחדשים, יש בסיסים קבועים ועמוקים והבנות מתחדשות.

יהי רצון שנזכה לאחוז בשתי הדרכים: להיות מחוברים לשורש הקבוע, ויחד עם זאת לצמוח ולהתחדש בכל יום מחדש.

משפטים מעוררי מחשבה על חידוש וקביעות:

"אם אתה רוצה לשנות את חייך, העלה את הסטנדרטים שלך. שנוי הוא בלתי נמנע, אך צמיחה היא בחירה מודעת". (טוני רובינס - מומחה לאסטרטגיה ושינוי)

"הדרך הטובה ביותר לחזות את העתיד היא ליצר אותו". (פיטר דרוקר - אבי תורת הניהול המודרנית)

"מנהיגים צריכים להיות גמישים בטקטיקה, אך עקשנים בקבועים בחזון". (סימון סינק - סופר ומרצה על מנהיגות).